ŠVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 221. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 20, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 20-го ЛИСТОПАДА 1992 Ч. 221. РІК XCIX.

КОРПУС МИРУ РОЗПОЧИНАЄ ПРАЦЮ В УКРАЇНІ

Київ (УНІАР). — До Києва цими днями має прибути 58 добровольців Корпусу миру. Це наслідок угоди між американським та українським урядами, підписаної 6-го травня 1992 року у Вашінґтоні Президентом Джорджем Бушем і Президентом Леонідом Кравчуком.

Вік добровольців — від 24 до 78 років, вони — представники 24-ох стейтів ЗСА. З них 32 мають закінчені вищі студії. У них є досвід у галузі виробництва, фінансування, кредиту, продажу та реклями. Перші три місяці їх дворічного перебування в Україні буде присвячено вивченню мови, культури та технічних питань. Склад викладачів — це 19 українців і три американці, які пройшли спеціяльну навчальну підготову в Києві у другій половині жовтня. Ці курси також закінчили викладачі добровольців Корпусу миру з Саратова і Вірменії. Після завершення навчання вони працюватимуть у галузі розвитку бізнесу та економіки у різних містах України. Головними цілями Корпусу миру:

* Допомогати українському народові опанувати технічні знання та набувати практичного досвіду в бізнесі;

* Безпосередньо контактуватися з українцями, допомагати українському народові більше дізнатися про культуру та історію Америки;

* Краще пізнати історію і культуру України.

Вибрано нову Управу Асоціяції університетських професорів

Кент, Огайо (ЛР). — У жовтні 1992 року відбулися вибори нової Управи Української Американської Асоціяції Університетських Професорів (УААУП). Вибори відбулися листовним шляхом з уваги на розсіяння членів асоціяції в різних містах Америки і Канади. Під сучасну пору УААУП об'єднує понад 120 викладачів в американських і канадських університетах.

До нової Управи увійшли професори: д-р Ігор Каменецький — президент (Центральний мишиґенський університет); д-р Любомир Винар (Кентський стейтовий університет) — перший заступник президента; д-р Іван Фізер (Ратґерський університет) — другий заступник; д-р Юрій Книш (Манітобський університет) — третій заступник; д-р Осип Мартинюк (Кентський стейтовий університет) — секретар-касир; вільні члени Управи: Володимир Бакум (Нюйоркський стейтовий університет); д-р Ася Гумецька (Мишиґенський університет); д-р П. Козел (Сінсіннетський університет); д-р Іванна Ратич (Ратґерський університет); д-р Дмитро Штогрин (Іллинойський університет); д-р Василь Янішевський (Торонтонський університет); до Контрольної комісії вибрано професорів: д-р Михайло Пап (Джан Керролл університет); д-р Д. Січ (Алфредський університет); д-р Наталія Пазуняк (Філядельфія). Д-р Мирослав Мельник входить до Управи, як директор Фонду асоціяції.

Асоціяція, як головний репрезентант українських університетських професорів, плянує тісно співпрацювати з університетами в Україні, а також з українськими професорами в Европі і Канаді. Йдеться про академічну допомогу професорам в Україні, зокрема влаштування наукових українознавчих конференцій, співпраця в науково-видавничих проєктах, допомога в розбудові книжкових фондів університетських бібліотек в Україні.

В короткому часі заплянovано відбути наради нової Управи і докладно обговорити плян праці на наступних три роки.

Плянують конференцію політичних діячів

Київ (УНІАР). — Президент України Леонід Кравчук видав розпорядження, щоб підтримати ініціятиву Народного Руху України, Конґресу Національно-Демократичних Сил, Об'єднання „Нова Україна", Асоціяції Молодих Українських Політологів і Політиків щодо проведення 12—13-го грудня в Києві науково-практичної конференції п. з. „Виборча система і проблеми утвердження української держави". Метою конференції є обговорення актуальних питань виборчої системи та вироблення рекомендацій для вдосконалення виборчого законодавства. Плянується утворити організаційний комітет для підготови та проведення цієї науково-практичної конференції і затвердити його персональний склад. Кабінет Міністрів України має забезпечити фінансування конференції та публікацію її матеріялів.

У КИЄВІ ОБГОВОРЮВАЛИ РИНКОВУ ЕКОНОМІКУ

Київ (УНІАР). — В столиці України розпочалася міжнародна конференція п. з. „Співробітництво між країнами Европейської співдружности і Співдружности Незалежних Держав у формуванні правової інфраструктури ринкової системи". Серед її учасників - вищі державні та урядові керівники країн-членів СНД, за винятком Грузії і Таджикістану, експерти комісій ЕС, делеґації Франції, Еспанії, Португалії, Греції, Німеччини та інших країн. На відкритті конференції був присутнім Президент України Леонід Кравчук.

Головуючий на першому засіданні заступник голови Верховної Ради України Володимир Гриньов відчитав звернення до учасників конференції голови Европейської комісії Жака Дельора. Голова ВР України Іван Плющ у своєму виступі наголосив, що головне завдання цієї конференції він бачить у тому, щоб спільними зусиллями стандартизувати і синхронізувати внутрішнє економічне законодавство країн-членів СНД і привести його у відповідність до аналогічного законодавства европейських держав. „Ми прийняли один з найкращих законів про іноземні інвестиції в Україні, підкреслив І. Плющ який передбачає багато різноманітних пільг для закордонних інвесторів, але вони тим не менше не поспішають вкладати капітали в нашу економіку. Насамперед через відсутність у нас законодавства про захист іноземних інвестицій". На думку І. Плюща Україна надто забарилася з прийняттям і впровадженням основного закону — закону про власність, який змінив би існуючі форми власности.

На запитання кореспондента, чи спроможний теперішній склад ВР України прийняти такий закон про власність, в тому числі і на землю, І. Плющ відповів, що такої певности він не має. Проте він висловив тверде переконання, що без прийняття такого закону ніякої економічної реформи не буде.

Договір потребує опрацювання

Київ (УНІАР). — Відповідаючи на запитання кореспондента про перспективи ратифікації Верховною Радою України договору „Старт" про скорочення стратегічних офензивних озброєнь, голова ВР України Іван Плющ сказав: „Цей договір ще не готовий для винесення на обговорення на пленарних засіданнях нашого парляменту. Він ще не пройшов всебічного обговорення в постійних комісіях Верховної Ради і мені здається, що цей договір необхідно дещо реформувати. Справа в тому, що спочатку цей договір був укладений між Росією і ЗСА, які тим самим хотіли підкрескити свою могутність і „супердержавність".

Ми ж виходимо з того, що зараз не повинно бути ні „найсильніших", ні „наддержавних", і якщо ядерна кнопка знаходиться в руках Росії, то це не означає, що треба домовлятися тільки з Росією і не брати до уваги позицію України".

Університет Києво—Могилянської Академії пам'ятає про своїх попередників

(ФКМТ). Навчальний рік Університету Києво-Могилянської Академії (УКМА), першого незалежного університету у звільненій від СССР Східній Европі — розпочався вже у вересні ц. р. Прийнято 230 студентів тільки на перший рік студій, а з кожним роком буде додана програма на вищий рівень. Студентами приблизно порізному, є дівчата і хлопці, вони з різних сторін України, і різних віроісповідань. Всі вони мусіли вже мати за собою хоча один рік вищих студій деінде, деякі мають і більше.

УКМА бере свій родовід від Київської Братської Школи, що була заснована 15-го жовтня 1615 року. Тому тепер, вже у своєму першому році, УКМА відмітило цю річницю. Студенти та професура зібралися всі у величавій залі, де студенти кожного факультету представляли у веселім виді свої програми навчання і своїх викладачів. (Очевидно, вся програма була українською мовою). Молоді, гарні обличчя давали враження здорового коріння, здорового життя і здорового духа. Обличчя приємні, заразом радісні і серйозні. Гідні своєї школи. Продовжуючи краще із бурсацького гумору давніх братчиків, на день 15-го жовтня студенти видали свої власні гроші (з портретом свого ректора д-ра В'ячеслава Брюховецького), в одиниці один „брюх". У програмі також брав участь відомий співак Олег Марцінковський, який переплітав свою в'язанку сучасних пісень із давнішими — козацькими, стрілецькими і повстанськими. Можна було спостерігати, що 85% студентів знали ці пісні і підхоплювали слова. Було дуже очевидно, що студенти УКМА — це національно свідоми, патріотична українська молодь.

Конґрес Національно-Демократичних Сил активізується

Чернівці (УНІАР). — Тут у неділю, 1-го листопада, відбулися Установчі збори Конґресу Національно-Демократичних Сил. У ньому взяли участь Демократична Партія України, Українська Республіканська Партія, Зелений Рух — місцева організація „Зелених", Союз Українських Студентів, Товариство „Просвіта", Соціялістична Партія України та інші. Народний Рух України не брав участи в конґресі, хоча голова крайової організації Олег Панчук виступив на ньому, наголошуючи, що Рух підтримує те позитивне, що є в конґресі. Соціялістична Партія України також підтримала майже всі вимоги конґресу, за виїмком першої, щодо виходу України з СНД.

На конґресі обговорювано питання сучасної політичної та соціяльно-економічної ситуації в Україні, міжконфесійних стосунків, підкреслювалося, що УПЦ Московського Патріярхату веде розкольницькі дії серед віруючих. Було заторкнено питання побудови української національної армії, учасники зборів прийшли до висновку, що військовому будівництві перешкоджають неконструктивні дії окремих осіб в армії. На Установчих зборах конґресу виступали голова обласної Ради ДПУ Тарас Хияк, голова обласного проводу УРП Остап Юрійчук, голова обласної організації „Зелених" Валерій Влайко, голова Товариства „Просвіта" Віктор Костяченко, заступник голови центрального проводу УРП і народний депутат України Левко Горохівський та інші.

У Кракові відбудуться Дні Української Культури

Краків, Польща. — Управа Фундації св. Володимира Хрестителя Київської Руси у Кракові та українознавче Наукове Коло Студентів Ягеллонського Університету запрошує взяти участь у традиційних Днях Української Культури в Ягеллонському університеті 26—29-го листопада ц. р.

У програмі передбачається: перегляд мистецьких надбань молодих творців української культури; презентація досягнень з наукової і культурної діяльности української молоді з різних осередків — з Польщі (Краків, Ґданськ, Люблін, Варшава, Ольштин, Вроцлав тощо), України (Донецьке, Крим, Одеса, Київ, Дніпропетровське, Львів), а також з Вільнюса, Москви, Петербурґа, Пряшева, Праги тощо; проходи українськими слідами Кракова — від Юрія Котермака з Дрогобича (XV ст.) до Василя Стефаника і Богдана Лепкого; зустрічі з сучасними краківськими творцями української культури і науки, в тому числі зі співтворцями діючої до половини грудня виставки українського церковного мистецтва Юрієм Новосільським, Тирсом Венгриновичем і реставраторами ікон Я. Стирною-Навроцькою і Аґатою Мамонь; вечори поезії і української духовної та світської пісні для вшанування першої річниці незалежности України.

ДЖ. БУШ І Б. КЛІНТОН ЗУСТРІЛИСЯ У ВАШІНҐТОНІ

Вашінґтон. — У середу, 18-го листопада, президент-елект Билл Клінтон прибув у Вашінґтон, де зустрівся з президентом Джорджем Бушем. Напередодні поїздки у столицю Б. Клінтон висловив бажання обговорити з Бушем стратегію зовнішньої політики ЗСА. За словами губернатора Аркенсо, вибраного 42-им президентом, він очікує від Буша „щирої оцінки деяких міжнародних проблем".

Клінтон прибув у Вашінґтон вперше після перемоги Демократичної партії у виборах 3-го листопада. Хоч зовнішня політика і повинна була стати головною темою їх розмови з президентом, Клінтон відмовився уточнювати які конкретні питання його цікавлять.

У попередні дні Клінтон зосередив свою увагу на формуванні майбутнього кабінету, при чому підкреслював, що політика цього кабінету буде істотно відрізнятися за своєю „тональністю" від Адміністрації республіканців.

Зустріч 41-го і 42-го президентів почалася з позування перед фотографами коло Білого Дому. Буш привітав Клінтона і сказав журналістам, що вирішено не проводити пресової конференції до офіційної розмови в Овальному кабінеті.

Після розмови з Президентом Клінтон побував у негритянському районі Вашінґтону, а в середу увечорі був присутній на прийнятті, що його влаштував Фонд захисту дітей — організація, головою якої свого часу була його дружина Гіллярі. Клінтон провів у Вашінґтоні одну ніч і два повні дні. У четвер, 19-го листопада, він зустрівся з законодавцями Демократичної і Республіканської партій у будинку Конґресу.

Після виборів Клінтон і Буш декілька разів розмовляли телефоном, а також зв'язувалися через своїх представників. Не зважаючи на гострі дебати в період передвиборчої кампанії, після перемоги демократів суперники ні разу не проявили ворожости один до одного. Більше того, Дж. Буш висловив готовість допомогти здійснити перехід влади, а Клінтон висловив свою вдячність за цей намір президента-республіканця.

ФОЛКЛЬОРНИЙ ТЕАТР У ВАШІНҐТОНІ ТА ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Вашінґтон. — Тут у суботу, 21-го листопада, в Українському Національному Крайовому Соборі, 42—50 Гарвуд ровд, відбудеться вистава Фолкльорного Театру Остапа Стахіва зі Львова, початок о год. 7-ій вечора. Така ж вистава відбудеться у Філядельфії в УОКЦентрі, 700 Сідар ровд, у неділю, 22-го листопада, початок о год. 5-ій по полудні.

У СВІТІ

КОМАНДУВАННЯ НАТО приступило до обговорення рішення Ради безпеки ООН про посилення морської бльокади Юґославії. У середу, 18-го листопада, таке ж обговорення почало командування Західньоевропейського союзу. Представники обох військових організацій вважають, що пляни конкретних спільних дій будуть готові до п'ятниці, 20-го листопада. У понеділок увечорі Рада безпеки проголосувала за те, щоб посилити бльокаду Юґославії зі сторони Адріятики і Дунаю. Досі кораблі союзників мали право лише провадити спостереження за кораблями, що пливуть в юґославські порти, але не зупиняти і не робити огляд їх. Оскільки більшість країн світової спільноти підкорилися ембарґо Ради безпеки, морське сполучення з Юґославією значно зменшилося, але не припинилося. Водними шляхами в країну продовжували надходити паливо, зброя і різна технологічна сировина.

РОСІЯ ЗМЕНШИЛА кількість складу своїх збройних сил на 180,000 військовослужбовців продовж цього року, а до кінця року плянує довести цю цифру до 200,000. Як відомо, Росія успадкувала основну частину збройних сил колишнього Совєтського Союзу. Москва повідомила, що чисельність військовослужбовців армії, авіяції і фльоту повинна зменшитися від 2.8 міл. осіб до 2.1 міл. до 1995 року, а до 2000 року — до 1.5 міл. Представник міністерства оборони Росії повідомив журналістів, що за 1992 рік в Росію з інших колишніх совєтських республік повернулися 100,000 вояків і старшин, були перекинуті 2,000 танків і 1,500 артилерійських систем, а також 1 міл. тонн боєприпасів і зброї.

У БОЛГАРІЇ ЗАВЕРШЕНО слідство про т. зв. Фонд Москва. Обвинувачення у цій справі пред'явлено колишньому партійному і державному керівникові країни Тодорові Живкову. Його посуджують в тому, що продовж 30 років — від 1957 до 1987 року — будучи генеральним секретарем ЦК Болгарської комуністичної партії давав вказівки про надання фінансової допомоги чужинецьким комуністичним партіям та іншим організаціям. Згідно з висновками слідства, на цю ціль було видано в загальній кількості 22.5 міл. валютних левів, які брали з державної каси. Виділені суми переводжено на доляри і передавано совєтському амбасадорові у Софії, який відправляв їх у Москву. Верховний суд вже засудив Т. Живкова до семи років позбавлення свободи за зловживання службовим становищем.

ПАРЛЯМЕНТАРНІ ВИБОРИ у Сербії і Юґославії, які були призначенні на 20-го грудня, перенесені і відбудуться 27-го грудня, або 10-го січня. Згідно з однією версією, всі учасники виборів погодилися, що ще не готові до кампанії і потребують додаткового часу. Висловлюється здогад, що на рішення про перенесення виборів на пізніше вплинуло рішення Ради безпеки ООН про посилення морської бльокади Юґославії. Очікують, що вибори визначать майбутнє Юґославії.

В АМЕРИЦІ

ТЕЛЕВІЗІЙНА КОМПАНІЯ Сі-Бі-Ен повідомила, що спеціяльні служби ЗСА впізнали терористів, які вбили американських закладників у Ливані. Аґентство АП передало, що представник Уряду ЗСА, який просив не називати його прізвища, підтвердив інформацію телевізійної компанії. Цей же чинник сказав, що тепер, коли міжнародний клімат став м'якшим, ЗСА мають надію на співробітництво з іншими країнами у розшуках терористів і віддання їх до суду. Інший урядовий службовець, сказав кореспондентові АП, що ЗСА пред'явили обвинувачення вбивці Вілляма Баклі або вбивці Вілляма Гіґґінса. Аґентство АП нагадує, що останній американський закладник — Террі Андерсон, колишній завідуючий кореспондентським пунктом АП у Бейруті, був звільнений у грудні минулого року. Останнім часом Уряд ЗСА помістив у багатьох зарубіжних і американських газетах платні оголошення з обіцянкою винагороди кожному, хто допоможе в пошуках терористів. За найбільш цінну інформацію Вашінґтон згідний заплатити до 2 млн. дол.

ПРЕЗИДЕНТ-ЕЛЕКТ і його найближчі дорадники провели два дні, середу і четвер, 18—19-го листопада, у Вашінґтоні, де були заплянoвані зустрічі Билла Клінтона з президентом Джорджем Бушем, розмови з законодавцями у Капітолі і відвідання одного з негритянських ґетто столиці. Б. Клінтон побував також у вашінґтонській головній квартирі своєї „перехідної групи". Ще минулого тижня Дж. Буш запропонував Клінтонові прибути у Вашінґтон на військовому урядовому літаку і поселитися в Блейр-Гавзі — резиденції гостей президента ЗСА. Однак Клінтон і його асистенти прибули у Вашінґтон чартерованим літаком і поселилися в готелі Гей Адамс, неподалік від Білого Дому. Пресовий секретар президент-електа Ді-Ді Маєрс пояснила це рішення тим, що бюджет „перехідної групи" становить всього 3.5 міл. дол. і Клінтон не має можливости наймати військовий літак.

ПРЕДСТАВНИК ДЕРЖАВНОГО департаменту ЗСА Ричард Бавчер заявив, що З'єднані Стейти мають намір розвивати співробітництво з Литвою і при новому уряді, який прийде до влади після парляментарних виборів. Коментуючи результати виборів, Р. Бавчер сказав: „Перші результати вказують, що Демократична партія праці Литви, яку очолює колишній керівник незалежної комуністичної партії, завоювала абсолютну більшість у парляменті, який нараховує 141 місце". Демократична партія праці Литви, підкреслив він, публічно виступала за підтримку незалежности Литви, демократичної форми правління, економіки вільного ринку і за якнайшвидше виведення російських військ з Прибалтики. „І ми збираємось співпрацювати з новим литовським урядом, як тільки він буде зформований, підтримувати і поширювати американсько-литовські відносини", — заявив представник Державного департаменту ЗСА.

ПРЕЗИДЕНТ-ЕЛЕКТ Билл Клінтон доповнив „перехідну групу" колишнім губернатором Південної Каролайни Ричардом Райлі, з яким дружить багато років. У майбутньому кабінеті Р. Райлі, як вважають, займе пост секретаря Департаменту освіти, а покищо він займеться розглядом кандидатур тих, хто претендує на пост середньої важливости в Адміністрації Клінтона. Аґентство АП повідомляє, що головна квартира „перехідної групи" Клінтона у Вашінґтоні завалено тисячами листів від бажаючих працювати у департаментах, управліннях і аґенціях.

Чотири філядельфійські шпиталі співпрацюють з УДМУ

Філядельфія. Па. — У другій половині жовтня цього року чотири філядельфійські медичні інституції розпочали співпрацю з Українським Державним Медичним Університетом і його філіями з метою впровадження в Україні кваліфікованої і змодернізованої здоровельної програми, у рамках спонзорованої Американським міжнародним здоровельним союзом і Аґенцією ЗСА для міжнародного розвитку широкої співпраці. Одинадцять американських здоровельних інституцій і шпиталів погодилися співпрацювати зі шпиталями і медичними пунктами на просторі колишнього Совєтського Союзу.

Медичний центр Пенсильванійського університету і афільйовані з ним медичні інституції, як, наприклад, Пенсильванійський шпиталь і шпиталь для дітей, підписали меморандум порозуміння з УДМУ, Київським шпиталем для дітей ч. 1 і 2 і Київським акушерним і гінекологічним шпиталем ч. 2.

Медичні інституції майже в усіх республіках колишнього СССР переживають великі не тільки економічні, але також медичні труднощі. Американські шпиталі і медичні об'єднання можуть і мають можливість допомогти своїм побратимам в країнах СНД двигнутись із застою у розбудові вільної економіки і торгівлі, що буде рівночасно великим вкладом і закріплення стабільности і розвитку демократичних систем.

„У дискусії з українськими чинниками проблеми смертности і захворювання дітей, і молоді були дуже актуальними у зв'язку з чорнобильською атомовою катастрофою в квітні 1986 року, яка мала вбивчий вплив зокрема на дітей", — заявив д-р Джордж Дж. Пекгам, головний ініціятор співпраці між філядельфійськими і київськими шпиталями. Д-р Перкгам є асистентом декана для міжнародних програм Пенсильванійського університетського медичного центру і старший лікар в діточому шпиталі у

(Закінчення на стор. 3)

ОБІД ДЛЯ СЕНЬЙОРІВ

Ню Йорк. — Місцева Кредитова Кооператива „Самопоміч" спонзорує святковий обід з нагоди Дня Подяки для сеньйорів — членів кредитівки. Обід відбудеться у неділю, 29-го листопада, о год. 2-ій по полудні в залі Українського Народного Дому, 142 Друга авеню в Ню Йорку. Зголошення приймає Т-во „Самопоміч", 98 Друга авеню в Ню Йорку. Телефон (212)777-1336. Квитків при вступі не буде.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Мрії і дійсність у Німеччині

Три роки тому несподівано провалився берлінський мур. Гельмут Коль — канцлер Західньої Німеччини, офіційно Німецької Федеративної Республіки, перебував тоді з відвідинами у Варшаві. Негайно вернувся до Бонну, який став столицею Західньої Німеччини після Другої світової війни. Відчувши, що настав для Німеччини історичний переломовий момент Коль негайно взявся за здійснення мрії усіх німців — з'єднання двох насильно розділених частин Німеччини і з'єднання одного німецького народу. За Потсдамським мировим договором з 1945 року треба було дістати дозвіл від чотирьох переможних держав, у тому числі від Совєтського Союзу, і Коль виявив у тих заходах подиву гідну впертість, рішучість і терпеливість. Коли Міхаїл Ґорбачов гороїжився, що, — мовляв, Німеччина не має права думати про з'єднання, бо це залежить від переможних країн — Гельмут Коль заявив: „З'єднання двох частин німецької держави є правом німецького народу". ЗСА не ставили у цій справі ніяких перешкод. Франція, Англія й інші країни, які потерпіли від гітлерівського імперіялізму, забезпечились проти його відродження обмеженням німецької збройної сили, але залишенням Німеччини в рамках західнього оборонного бльоку НАТО, бо це найкраща запорука льояльного членства з'єднаної Німеччини у великій демократичній сім'ї. Акт з'єднання Німеччини і створення у Центральній Европі імперії з 90-мільйоновим населенням — це був вершок реалізації німецьких мрій.

Евфорія тривала коротко. Швидко виявилося, що замало було продовжити берлінську підземку на схід, аж до давніх кордонів Східньої Німеччини, замало було проголосити закон про громадянство всіх мешканців держави, які говорять німецькою мовою, громадянами тієї країни і замало було перевести реформу валюти, ввівши західню німецьку марку для цілої Німеччини. Законами й розпорядками не можна змінити психіки, яку скривив комуністичний режим. Не можна було теж через ніч перевести переходу з марксистської контрольованої економічної системи на вільний ринок. Закриття нерентованих фабрик та різних підприємств у колишній Східній Німеччині створило велике безробіття і виплата допомоги безробітним не задовольняли людей, які привикли були до того, що ними „опікувалася" держава з монопольною Комуністичною партією. Німців із колишньої східньої частини особливо кололо в очі, що завдяки ліберальному законові про признавання політичного азилю — у Німеччині зароїлося від чужинців, які доробилися, закоренилися і стали заможнішими від колишніх громадян Східньої Німеччини.

Розпочалися демонстрації з актами побивання натуралізованих громадян чужинецької національности. Ті спершу місцеві демонстрації поширилися і на територію колишньої Західньої Німеччини. Почало лунати гасло „Німеччина для німців", що вже пахло гимном Третього Райху „Дойчлянд, Дойчлянд юбер аллєс" — Німеччина понад усе. Цей рух сприяв відродженню антисемітизму. Під тиском громадської думки уряд мусів вислати кілька тисяч циган, які примандрували з Румунії і Мадярщини — не турбуючися своєю леґалізацією. Як на демонстраціях у Москві появилися червоні прапори, так у різних льокальних демонстраціях у Німеччині появилися червоні прапори із гітлерівською свастикою. Це вже потвердило, що німецька сучасна молодь податлива на гасла, що їм подобається, хоч вони ворожі існуючому демократичному устроєві держави.

Немає сумніву, що теперішній заколот минеться, бо цих неонацистів таки нечисленна меншість у порівнянні з масою народу. Цей неонацизм зроджений на ґрунті матеріяльної скрути колишніх східніх німців, але ця матеріяльна скрута також минеться. Немає ферменту в німецькому уряді і парляменті, є різниці поглядів, як ліквідувати цей заколот. Для канцлера Коля і його колеґ — це дуже прикра історія, бо Німеччина славилася у всьому світі зразковою чистотою міст, могутнім промислом і добробутом, який ставив її нарівні з Японією. Німеччина належала і далі належить до „великої сімки" — найбільш упромисловлених країн світу. Німці — страшенне тугий народ, він пережив у своїй пристарій історії куди більші потрясення, як теперішні . Німці не є фантастами, вони люди практичні, дармащо робили великі помилки. Адольф Гілер прийшов 1930 року до влади виграною у демократичних парляментарних виборах. Три аґресивні війни, поведені проти Франції — у 1870, 1914 і 1940 роках — це помилки, які важко пімстилися. Німеччина підвівшись буквально з румовищ Другої світової війни — підведеться і з цього безглуздого „неонацистського" руху.

Микола Бараболяк

ПОДІЇ В УКРАЇНІ З ДЕЯКОЇ ПЕРСПЕКТИВИ

II

Встановлення темпа при переведенні командної господарки на таку ж вільного ринку вимагає великої обережности. Тож виглядає, що Китай на правильній дорозі, взявши очевидно до уваги особливіші економічні, а головно соціяльні умови того простору. А як із тим питанням у Росії? В останніх місяцях виринула там нова „сіра еміненція", голова Громадської юнії — Аркадій Вольський, руцкої і шапошнікови пішли наче у тінь, хоч нема сумніву, що вони висунули Вольського, щоб надто не заносило старорежимниками, і виглядало „демократично". Знаєте, який клич висуває Вольський? Не повірите: перебрати китайський модель переходу до економіки вільного ринку. Модель компромісу. Не відсувати з посту прем'єр-міністра Єгора Ґайдара, який зачав переводити драстичні реформи, що і принада для Заходу, а все ж привернути повніший контроль економіки центрові. Іншими словами — більш влади старій номенклятурі, старій ґвардії бюрократів, залишивши позлітку демократизму. Єльцин, отже перед серйозною проблемою. Його найголовніший суперник не так Вольський, як голова парляменту Руслан Хазбулятов.

Хазбулятов скликав на 1-ше грудня Конґрес Народних депутатів. (Як відомо, Росія має подвійний законодатний орган: Верховну Раду, вужчий орган і Конґрес — ширший). Цей ширший орган може змінити склад Конституційного суду, а суд той у новому складі міг би визнати дотеперішні укази Єльцина протиконституційними і завернути хід реформ назад, чи радше їх переведення дуже сповільнити, головно завернувши до контролю цін. У цілій цій подвійній атаці на реформи Єльцина і Ґайдара для нас особливо грізне оте: з перевагою консерватистів піде і тиск на Єльцина прикрутити гайки у відношенні до України, головно через підвищення цін на бензину. А це може мати катастрофальні наслідки для України. Тому чим більше обмеження влади Єльцина, а скріплення впливів вольських та хазбулятових, тим прикріше для України.

Тож як із процесом реформи системи в Україні? Єльцин тримає свого спеціяліста економічної реформи — Ґайдара, Кравчук свого реформатора — Ланового відкликав. Єльцин може рискувати невдачею, чи пак заламанням реформи. Руцкої і вольські не дадуть господарській системі Росії пропасти. А що коли б економіка України заламалася? Інфляція досягає нині в Україні 25 відс. місячно, дефіцит на яких 20 відс. валютної продукції, а продуктивність паде стрімголов. На зміну Лановому прийшов зразу апаратчик Симоненко, Фокіна і Симоненка заступив репрезентант воєнно-індустріяльного комплексу — технократ, — Кучма.

У Росії нелегко з переходом до господарки вільного ринку, а в Україні ще важче. Перш за все тому, що ні Єльцин, ні Кравчук не мають виконавчого апарату, щоб реформу успішно здійснювати. Партократи вкорені у владу тут і там, а йти проти власних інтересів нема сили їх примусити. Кравчук з метою взяти їх під контроль, установив систему Представників Президента. Міг він не поробити тими представниками у більшості неапаратчиків? Мав надію, що пов'язавши їх із центральною владою, зробить їх хоч сяк-так льояльними системі, і зможе через них зцілити державну адміністрацію. Чорновіл й інші зчинили крик, що Кравчук зраджує демократію, підбудовує диктатуру. Це підхопила преса закордоном, мовляв, він заводить авторитарну систему на зразок Чіле, чи Південної Кореї... Добре для нас така слава? А може Кравчук утверджувати державність іншим шляхом?

Кравчук тримав Фокіна на його становищі з цієї теж причини, що уважав, що той ще найлегше найде співпрацю з партократичними, „баронами" на місцях. Піднято крик про нові вибори до Верховної Ради, студенти за підшептами деяких наших „революційних" кіл, протестували і голодували. Думаєте у нинішньому економічному кліматі вислід нових виборів був би не такий, як на Литві? Яка ця Верховна Рада не є, а все ж вона досить проґресивна і „революційна", як показує її дотеперішнє законодавство. Не виконують дотеперішніх законів, бо вони саботуються на низах. То чи не на потребу у першій мірі консолідація усіх дотеперішніх сил, партократів включаючи, замість їх антагонізувати і насторожувати? Нема досить доказів, що партократи, і маси на сході і півдні країни, спроквола зживаються з незалежницькою дійсністю?

Виглядає, що лінія політики Кравчука — осторожно зі змінами. Цим шляхом піде, мабуть, Кучма. Він мовить про „український модель" переходу до вільного ринку. І на мій розсуд, це правильний під-

Закінчення буде.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ
Лев Яцкевич

Еспанські конкістадори

Подібно, як Хрестоносні походи, які влаштовували середньовічні лицарі в релігійно згістеризованій Европі, з метою відбити поярмлену сельджуцькими турками Св. Землю, 500 років пізніше проходили заморські рейди еспанських конкістадорів до Нового Світу, які завойовували квітучі імперії та перебирали їх під юрисдикцію еспанської корони.

У 1492 році, коли це Колюмб відкрив Америку, еспанці провадили війну з маврами на північних побережжях Африки, але відкриття Нових Земель відвернула їх увагу від арабського півмісяця. Вістка, що Христофор Колюмб відкрив Америку — зелектризувала цьогочасну Европу, а серед зубожілої кастилійської шляхти в Еспанії розбудила справжню гарячку золота. Слід притому згадати, що лицарська професія, яка згодом зійшла в Еспанії до донкіхотської ролі в передколюмбійських часах, становила національну еспанську традицію та гордість; і так, як сьогодні плекають в Еспанії спорт, 500 років тому еспанська молодь плекала лицарське ремесло та зв'язані з ним такі військові чесноти, як хоробрість, відвагу, ініціятиву та фізичну витривалість.

І тому не слід дивуватися такій великій кількості конкістадорів, що зголосили неждано свої послуги еспанській короні. І саме їм завдячує Еспанія започаткування її „золотого" віку, який дотривав аж до часу зросту потуги її заздрісної сусідки, єлизаветської Англії.

З-поміж еспанських конкістадорів слід відзначити двох: Гернанда Кортеза, кол. студента права Саляманкського університету, завойовника імперії ацтеків (в сьогоднішньому Мехіко) та Францеска Пізарро, незаконного сина полковника еспанської армії, завойовника імперії інків в сучасному Перу. Після перебування у Пармі та кількакратному намаганні сколонізувати теперішню Колюмбію, Піззаро за дозволом еспанського короля на шістдесятому році життя, вичалив з Панами в січні 1531 року, з 180-ти піхотинцями, 27-ми їздцями та двома легкими гарматами на підбій Перу.

Пізарро, був амбітний, впертий та безоглядний, але незважаючи на те, підбій великої інкської імперії був би понад його сили та спроможності. Якщо б вона не була послаблена в тому часі межусобною боротьбою двох кандидатів до інкського престола. Переможцем виявився Атагуальпа, який прийняв офіційно Пізарра, на чолі величезної Армії. І тут, виявився великий дипломатичний хист Пізарра, який, по якомусь часі, запросив Атагуальпу до себе в гостину, де Пізарро, не багато думаючи, ув'язнив його, а його прибічну охорону роззброїв, заявивши, що він звільнить з ув'язнення Атагуальпу щойно тоді, коли його піддані заповнять кімнату ув'язненого короля золотом і сріблом. Коли дали окуп, Пізарро забив Атагуальпу, а його тіло виставив на публічний вид. Побачивши його труп, все військо розбіглося, мов заяці, залишивши Пізаррові, немов пампушки на тарілці, цілу інкську імперію, з її чудовою столицею Кузко.

Зате далеко важче прийшлося Гернандові Кортезові завоювання ацтецької імперії в сьогоднішньому Мехіко. Він почав свій похід в листопаді 1513 р. із 600 завойовниками, 17 конями та 10 гарматами. Наперед він причалив до невеликого індійського містечка Тобаско, в якому зустрінув жінку, вийняткової краси та розуму, яка називалася Малінцін. Від неї він дізнався про існування ацтецької імперії та її короля Монтезуми. Малінцін стала його полюбовницею, дорадницею та перекладачем. Виявилося, що король Монтезума, крім прихильників мав теж багато ворогів серед індійських племен. Одним з них було плем'я Таляскалян, яке стало вірним союзником Кортеза. Його найбільшим козирем було те, що Монтезума вважав його висланником Бога й тому, не тільки не чинив йому жодного опору в часі походу до Мехіко, але навпаки, дозволив Кортезові ввійти без боротьби до своєї столиці Тенохтілляну. І тут еспанці виявили себе тими, що ними вони насправді були — грабіжниками! Щоб запобігти реакції автохтонів, Кортез приказав ув'язнити Монтезуму та тримати його, як закладника. У тому часі губернатор Куби Веляскез вислав карну експедицію, з метою схоплення Кортеза та перевезення на Кубу для проведення проти нього карної розправи, за службову непідпорядкованість. Дізнавшись про те, Кортез вийшов ніччю кpадькома із столиці, залишаючи в ній половину своєї армії, з довіреним командиром. Серед темної ночі він пішов навпроти згаданої карної експедиції, яку застукав несподівано. Він вбиває їхнього вождя та перемовив його військо злучитися з Кортезовим. В той спосіб поповненою армією. Кортез вертається до столиці Тенохтіллян.

Тим часом — в столиці, жорстоке панування наїздників викликало постання індійців. Починається облога столиці, що тривала три місяці. Зранений небезпечно Монтезума, догоряв у своєму палаці. Врешті в серпні 1521 року відчинилися ворота столиці, сповненої сопуху. Цілі вулиці були встелені рясно індійськими трупами увислідi малої відпорности ацтеків, що не була всилі побороти привезених конкістадорами бактерії віспи. В той спосіб найкраща перлина ацтецької цивілізації впала жертвою еспанських конкістадорів, що приїхали на своїх каравелах до Нового Світу, щоб запастися там золотом та ширити Боже Слово.

Адольф Гладилович

„УКРАЇНА ПОТРЕБУЄ ПІДТРИМКИ ТАТАР"

I

Один з трьох репортажів, що їх помістив паризький ілюстрований журнал „Л'єкспрес Ентарнасіональ" (Інтернаціональний Експрес) в своєму випуску за 4—го вересня 1992 р., це — „Репортаж — Україна" п. з. „Крим: татари повернулися". Його написав спеціяльний кореспондент цього багатотиражного журналу (620,200 примірників), Бернар Лєконт. Репортаж має такий підзаголовок чи радше резюме: „В 1944 році 400,000 татар, обвинувачених у співпраці з нацистами, депортовано на наказ Сталіна. Сорок років пізніше нащадки Золотої Орди (разом з репортажем поміщена коротка історія цієї орди — А. Г. (можуть нарешті будуватися в цій країні. Не спускають з них очей мешканці — росіяни й українці, яких непокоять ці нові „завойовники".

Текст прикрашують чотири кольорові ілюстрації. Найбільша з них має напис: „Село Заланкой (колишня Холмовка). Одне з перших, що їх знову заселили татари між Севастополем і Ялтою". На знімці три малі хлопці граються цеглинами. За ними ряд однакових мурованих домів — кожний з двома помешканнями: більше внизу, адруге на горищі. На двох інших знімках — домашнє життя новоприбулих татар: дівчина за столом, на якому книжки, зошити й... казанок, і гурт людей за їдою (чоловіки в шапках). Під другою знімкою напис „Після вигнання й погромів час надії". На четвертій знімці чоловік середніх літ, з вусами й борідкою, а під ним напис: „Джемілєв, президент татарського 'парляменту' ".

Енвар

Щоб ознайомитися з татарським питанням, Бернар Лєконт розмовляв часто з татарами, які вернулися до свого краю. Одним з них був Енвар Шемшедіянов, мешканець їхнього новозбудованого села Чатал-Хая, коло села Мосхор над Чорним морем. Енвар народився в Мосхорі й там його рідний дім. Але татарам не дозволено вертатися до їхніх колишніх домів. Енварові було сім років, коли його й бабцю вночі із 17-го на 18-те травня 1944 року викинули з рідного дому й разом з 400,000 його земляків-татар вивезли на Сибір (100,000 їх померло в дорозі!). Його батько, вчитель, був тоді на фронті. Коли звідти вернувся, з'єднався з родиною на засланні. Енвар тяжко працював в Узбекістані. Щадив гроші, маючи надію, що колись повернеться на Крим. Його дочка Мірієм вивчила в Узбекістані ортопедію. По багатьох роках татари стали домагатися дозволу повернутися на батьківщину. Вони маніфестували в Ташкенті й у Москві і їх розганяло КҐБ. Деякі, а між ними брат Енвара, повернулися потайки до Криму й почали там будувати собі доми. Однієї ночі приїхав туди бульдозер і їх звідтіля прогнали.

У 1967 році Верховний Совєт СССР реабілітував кримських татар, але їм і далі не дозволено повертатися.

У 1990 році Енварів зять Тімур почав без дозволу будувати собі дім в Ароматі, селі коло Ялти. Незабаром приїхали туди інші з жінками й дітьми. Привезли меблі, килими, білизну й посуд. Від квітня 1990 року всі вони чотири місяці таборували в наметах на бетоні перед будинком Міської ради в Ялті. Потім зайняли Чатал-Хаю — пустир, що його залишив напризволяще радгосп Лівадія, і тут поселилися. Їх хотіли звідти прогнати, але даремно. Не помогли візити органів влади, натискування й бійки. „Тімур і 50 інших „завойовників", — пише Бернар Лєконт — „половина з них старці й діти, протягнули колючі дроти й виготовили „коктейлі Молотова", щоб боронитися. Восени кілька тисяч поліцистів, у супроводі матросів, привезених із Севастополя, прибули, щоб „захистити їх від гніву близько 800 „мешканців", що дивно були схожі на аґентів КҐБ. Образи, сутички. Коло двадцяти бараків зруйновано. „Татарську небезпеку" приборкано. Протягом кількох місяців були ще й інші погроми". Вкінці Енвар, Тімур і 96 родин, що незаконно поселилися в Чатал-Хаї, отримали дозвіл, щоправда тимчасовий, на проживання.

(Закінчення на стор. 3)

Федір Погребенник
Київ

БІЛА ЛІЛІЯ

(лірико-романтична новеля)

II

— Пане Стефанику, Ви так любите своїх мужиків, як ніхто з нас не може любити. Але чи не ідеалізуєте їх, адже інтеліґенція завжди була й буде цвітом народу, а Ви, здається, її недолюблюєте.

— Даруйте, пані, але мені здається, що Ви дивитеся на нашу інтеліґенцію крізь рожеві окуляри. Я шаную, поважаю тих справжніх інтелігентів нашого і будь-якого іншого народу, які живуть і працюють для нього, а не люблю, зневажаю тих інтеліґентів-доробкевичів, які живуть з нього; на тих панків я здавна маю в серці злість. Наша інтеліґенція — це переважно амбітна малокультурна верства, що не може викликати до себе симпатії справжніх народолюбців. Що зазнав від нашої ж рідної „інтеліґенції" Франко? Вона присвоює собі з доробку наших поетів лише те, що підпадає під її застарілий артистичний смак і що не суперечить її вузько кастовим інтересам. Скільки серед них звичайнісінських доробкевичів, які дбають насамперед про свою кишеню, про свій, вибачайте, шлунок.

— Але ж вона, та наша світська інтелігенція, така ще молода, незорієнтована, розбита на протилежні табори — народовців, москвофілів...

— Саме тепер, поки ще молода, треба їй провітрювати голови, навертати до реальних потреб і запитів народу. Хай її мучать страждання трудового люду, доведеного безправністю до відчаю, до втечі з рідної землі.

Вони вели розмову — то сумирну, тиху, то дискусійно-пристрасну, відчуваючи до себе взаємоповагу, виявляючи взаєморозуміння. Йому імпонувала ця розважність господині, її глибока внутрішня інтеліґентність, яка так відрізнялася від показної, манірно-вишуканої „едукації" багатьох інших йому, жінок-інтелігенток. Хотілося частіше бувати в середовищі цієї високої, гречної панни на ім'я Ольги.

— Приїдете, Ольго, коли Вас запрошу на наше Покуття, до Коломиї, на концерт Крушельницької, а відтак до Русова, до мене в гості?

— Не знаю, як складеться. Моя добра мати хвора...

— Чекатиму на Вас, Буду надіятися.

* * *

З-за русівських пагорбів виглянуло, як молода у вінку, вранішнє сонце. Він сидів на широкому ослоні, за дубовим столом. Писав лист. Крізь вікна селянської хати падало ясне проміння. Білі стіни стали ще біліші, розсівали навкруги ясність. В хаті було тихо, лише на розлогому подвір'ї вже чути було голоси пастухів, що виганяли вівці й корови у поле. З довколишніх садів, з недалекого ліска, що розкинувся на пагорбі, долітав ранковий пташиний спів. На небі — ні хмаринки. Благословилося на добру погожу днину.

На папір лягали рядки дружньої розмови з Ольгою.

— Добра наші пані!... Лиш один Бог знає, як рідко я хотів би слухати співанок Крушельницької разом з Вами, — запрошував він Кобилянську на концерт співачки до Коломиї.

— Ви би сіли коло мене, а Солоха навперед нас так би файно виспівувала, що аж!

Співала, радувалася його душа, коли чув спів славетної Крушельницької у Кракові, коли бачив артистку в оточенні української студентської молоді, яка її обоготворювала. Хотів, щоб співом Крушельницької налюбувалася його буковинська приятелька. Уявляє собі, як сидітиме коло неї, як переживатиме кожну пісню, особливо глибоко переживав він тугу хлопця молодого, який не пастиме вже своєї отари, бо його беруть в рекрури.

Вівці мої вівці, вівці та отари,
Хто ж вас буде пасти, як мене не стане...

Вона йому завжди нагадувала дитячі роки, коли виганяв пасти вівці з такими, як сам, сільськими хлопцями. Вранці, ще як тільки сонце кидало свої перші пасма на русівські горби, виходили, кожне на своє подвір'я, малі діти — хлопчики й дівчатка, — виганяти овець. Збиралися на широкій толоці, ділилися на гурти. Хто кого любить, той з тим і гонить пасти. Всі гуртуються в люблячі громадки — і розходяться дорогами сільськими в поле: ті, що люблять себе...

Гей, гей, де ж то мої вівці, мій дитячий вік? Розвіялися, як лист сухий по полю. Лиш пісня залишилася жити десь там, у душі: вівці, мої вівці...

Чекав її відповіді, її приїзду до міста, такого рідного йому. Тут, над Прутом, він навчався в гімназії, тут пройшов перший життєвий гарт у таємному студентському гуртку.

— „Не гнівайтеся, що я не приїду, — прийшла відповідь з Чернівців. — Мені самій прикро — певно, що воно було би гарно такого соловея почути, як Крушельницька; і я знаю наперед, що єсли мені лучиться почути її коли, спів її мене спаралізує, як взагалі музика страшно сильно впливає на мене. Мені тепер так здається, що недалеко попри мене пересунеться щось дуже гарного і величавого і що я могла його діткнутися — а не діткнулася!"

Він довго жалітиме, що не сиділи поряд на концерті Крушельницької, не впивалися разом співом-красою, яку

(Продовження на ст. 4)

Чотири...

(Закінчення зі стор. 1)

Філядельфії.

„Це дійсно хвилююче коли думаєш, що в цьому гуманітарному і шляхетному проєкті будуть заанґажовані найкращі спеціялісти, а я думаю, що ми такими розпоряджаємо, які за відносно короткий час можуть основно змінити тактику лікування. Я є переконаний, що ми можемо створити модель модерного лікування, старших і дітей, який стане пляцдармом науки для інших шпиталів в різних частинах України", — підкреслив д-р Пекгам.

У неділю, 7-го листопада, члени цього братерського об'єднання з Філядельфії поїхали на один тиждень в Україну, щоб оглянути на місці відповідні шпитальні приміщення, зокрема чотирьох київських медичних інституцій і щоб завершити реалізацію пляну і розпочати конкретну працю. Делеґація складається з шістьох лікарів-спеціялістів. Друга група поїде до Києва в січні наступного року. Серед цієї групи є також українець д-р Андрій Тертаковець.

ВИСТАВКА В НЮАРКУ

Нюарк, Н. Дж. — Тут в залі церкви св. Івана Хрестителя відбудеться в неділю, 22-го листопада, виставка мистецьких творів видатних художників з діяспори і України. Будуть виставлені картини Любослава Гуцалюка, Якова Гніздовського, Богдана Божемського, Арки Оленської-Петришин, Христини Головчак-Дебаррі, Слави Ґеруляк, В. Величко, А. і П. Гуменюків та інших.

Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку

запрошує членів й українське громадянство на

ДОПОВІДЬ

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В УКРАЇНІ Й РОЗБУДОВА ДЕРЖАВИ

(Розтановка сил, ідеологічні тенденції, найближчі перспективи)

яку виголосить

МИКОЛА РЯБЧУК

(Київ) - письменник і журналіст, заступник головного редактора „Всесвіт" та редактор української секції „Іст Юропіен Рипортер"

що відбудеться

в суботу, 28-го листопада 1992 р. о год. 5-ій веч.
в домі НТШ в Ню Йорку
при 63 Четверта авеню, між 9 і 10 вул.

УПРАВА НТШ

Крайовий Громадський Комітет 50-ліття УПА

при співучасті

Окружної Управи СУА, ОЖ ООЧУ та Жіночих секцій Товариства і Об'єднання колишніх воїнів УПА

запрошує громаду Ню Йорку, Нюарку й околиць на

ДРУЖНЮ ЗУСТРІЧ

з Наталією Шухевич і Марією Шухевич-Трильовською

(дружиною і дочкою генерала Романа Шухевича-Чупринки)

яка відбудеться

у вівторок, 24-го листопада
у залі Українського Народного Дому в Ню Йорку
при 142 Другій авеню

Початок о год. 6-ій вечора

Вступ 10 дол.

Присутні будуть мати нагоду при каві і солодкому познайомитися з Достойними Гостями.

Метрополітальний Фонд Руху за Демократизацію України

ПРОГОЛОШУЄ

ВИГРАШУ

вартісних річей: автомобіль — 1993 „Торус", картини визначних художників з України.

ПРОДАЖ КВИТКІВ:

Христина Мельник, Ню Гейвен і околиця
(203) 397-2087

Наталка Посіва, Трентон і околиця
(609) 259-2763

Тарас Гунчак, північне Ню Джерзі
(201) 635-5993

Дам'ян Ґеча, центральне Ню Джерзі
(908) 755-8156

———

Прихід з льотерії буде **негайно** ужитий на актуальні потреби в Україні: комп'ютери для установ і університетів, підручники для початкових і середніх шкіл, стипендії студентам із східної діяспори на студії в Україні, видання українських документів (архівів), які зберігаються в Москві, Польщі і Туреччині, видання газети „Народна Армія".

———

ПОМІЧ УКРАЇНІ ПОТРІБНА СЬОГОДНІ!!!

ВИСИЛАЙМО ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКІ АМБАСАДИ!

Фундація Піддержки Дипломатичних Представництв України

просить

висилати чеки на Фонд Українських Амбасад до існуючих вже льокальних громадських Комітетів, або до бюра головного скарбника на нижче подану адресу:

Foundation in Support of Diplomatic Missions of Ukraine, Inc.
209 B Grand Ave.
Rutherford, N. J. 07070

Tel.: (201) 939-6305, Fax: (201) 301-0068

Чеки виписувати: „Ukrainian Embassy Fund".

ЗУСТРІЧІ З БАНДУРИСТАМИ УКРАЇНИ

IV

Микола Чорний-Досійчук (посередині) з учасниками кобзарської зустрічі у Києві.

На першу годину заплянувано зустріч кореспондентів Києва зі мною і з визначними бандуристами. Місцем зустрічі вибрано Бібліотеку української діяспори. Були присутні редактори „Літературної України", „Вечірнього Києва", „Культури і життя" (Михайло Головащенко), від Християнського Інформаційного Центру „Слов'янка" (Валентин Войтенко), Леонід Автономов — від журналу „Жорна", Ольга Сущенко — редактор „Старожитностей", Тетяна Сітенко — від державного музею музичного і кіномистецтва. Було ще найменше трьох редакторів інших газет, яких я не записав.

На зустріч були запрошені визначні бандуристи Києва Галина Менкуш, Константин Новицький і Островський. Перед зустріччю я провів інтерв'ю з Галиною Менкуш, а пізніше з К. Новицьким.

— Пані Галю, зі скількох років ви почали вивчати бандуру?

— Коли мала дев'ять років. Мене привела до музичної школи у Львові моя бабуся. Пригадую як сьогодні, що вперше почула бандуру від вчителя Василя Герасименка, проф. консерваторії ім. Лисенка. Хочу сказати, що Герасименко вів викладацьку роботу без відповідних інструментів і нотної літератури. В ті часи дивилися на бандуристів як на ворогів народу. Але я сумлінно бралася грати на бандурі, бо свідомо хотіла піднести якість і престиж бандури як музичного інструмента.

— Які твори ви вивчали?

— Переважно українських композиторів, яких репресували і які були знищені. Тоді для бандури вживалося багато перекладів з арфи і фортепіяна. Пізніше Скляр і Герасименко ввели хроматичну систему, розширили діяпазон, завдяки якому появилася можливість виконувати різноманітний репертуар.

— Чи багато жінок в ті роки грали на бандурі?

— У 50—60-их роках багато дівчат почали вчитися грати на бандурі в училищах і консерваторіях. Знаю про ансамбль у Москві, в якому брали участь жінки. У Г. Хоткевича, в переписі кобзарів XIX — початку XX ст., теж згадуються жінки-кобзарі.

— З ким ви співпрацювали?

— Коли ще вчилася у Львівській консерваторії, концертна діяльність привела до співробітництва з композитором А. Кос-Анатольським, який присвятив мені декілька своїх творів. Після закінчення консерваторії я працювала в хорі Вірьовки, а пізніше — в столичній філармонії. В Києві співпрацювала також з композитором Ф. Кучепреком, разом з яким ми створили нові твори: „Плач Ярославни", „Буря на Чорно му морі" й інші. В 1987 році я випустила платівку із записами кращих творів, яка дуже швидко розійшлася.

Константин Новицький — також випускник Київської консерваторії ім. Чайковського. Довший час він був солістом українського концертового об'єднання. Дуже часто виступав у заснованому ним ансамблі „Кобза" з інструментальними творами, якими кияни були захоплені. Він був першим, хто видав платівку, де бандура виступала не як акомпаньямент, а як солістка. Великого розголосу в Києві набрали виконувані на бандурі твори Д. Бортнянського, М. Глінки і М. Лисенка.

Нарешті почалася конференція. Посипалися запитання. Найперше я мусів розказати про свою кобзарську діяльність в Ню Йорку. Досить багато і докладно говорив про заснування самої школи, про початки і швидкий її ріст. Зупинився на головних досягненнях. Виявилося, що найбільше всіх цікавив наш „Кобзарський листок" — унікальне кобзарське видання в діяспорі. Високу оцінку йому дав світової слави віртуоз св. п. Василь Ємець, який прямо ним жив. Майже всі кореспонденти питали про зміст „Кобзарського листка" і як довго він проіснував.

Найбільш жвава дискусія виникла про журнал „Бандура", який перебрав ролю „Кобзарського листка" і став справжнім кобзарським виданням. Я відразу пояснив, що кожна організація — наукова чи мистецька — повинна мати свій інформативно-пресовий орган, через посередництво якого можна підтримувати контакт зі суспільством, з громадою. Незаперечним фактом є те, що журнал став окрасою кобзарства всієї нашої еміґраційної спільноти. Журнал „Бандура" — перший і єдиний у світі. В ньому читач знаходить інформації про діяльність кобзарських шкіл, музично-наукові статті, відомості про визначних бандуристів, які нас залишили, про техніку гри на бандурі і взагалі про все, що стосується бандури. Дискусія про журнал „Бандура" була справді дуже довга і цікава для всіх кореспондентів.

Двогодинна зустріч закінчилася жвавим зацікавленням кореспондентів цією діяльністю в країнах Південної Америки.

Микола Чорний-Досійчук

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Події...

(Закінчення зі стор. 2)

хід. Кучма говорить про приватизацію індустрії, але і залишення за державою контрольного відсотка шерів. Якщо йдеться про хліборобство, про цей фактор навіть не згадують нині як проблему з переходом на економіку вільного ринку. Заготівля хлібом у колгоспах заспокоює потреби країни, народ не надто хапається ідеї переходу на фармерську систему, бо до того теж не підготований, про поворот до „сільської ідилії" дореволюційних часів і мови бути не може. Хліборобство у світі зіндустріялізоване і в Україні бути інакше не може, то ж питання не пекуче. Україна індустріяльна держава. А в індустрії живчик — пальне, газ,ґазоліна. Україна бідна на девізи, бо що продасть? Борошна ледве покищо стає для себе, а американського, німецького й іншого (того субсидійованого) на біржі, хоч гать будуй! Пальне приходить, і надпливати мусить із Росії. І це наша Ахілова п'ята. Литву Росія тим підкорила.

Оце кілька думок з точки деякої перспективи на тему темпів економічних, і з тим цупко пов'язаних політичних, останніх перемін в Україні. Все це, коли мати перспективи дещо ширші як із висот Високого Замку у Львові, чи з відомої вулиці у Мюнхені, звідкіль виходять дальші директиви, яки ми ще донині дехто керується в Україні. Тому терпеливости! А до вас гарячі голови, „революціонери": „Тримайти бики", як казали наші предки, коли йшлося про розумну поведінку у будь-чому!".

У ПЕРШУ СУМНУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
мого найдорожчого і невіджалуваного
МУЖА

св. п.

Михайла Шафранюка

будуть відправлені

30-го листопада 1992 р.

ПОМИНАЛЬНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в УКЦеркві в Тернополі;
в УКЦеркві св. Димитрія в Торонто, о год. 9-ій ранком;
в УКЦеркві св. Миколая в Торонто, о год. 5-ій по пол.

Про молитви за душу покійного просить

дружина ЯРОСЛАВА з родиною

———

Для вшанування пам'яті покійного відбудеться

СВЯТКОВИЙ ВЕЧІР

в залі КУМФ, вул. Блюр захід, ч. 2118-А, о год. 7-ій веч.

У програмі:

слово д-ра Богдана Стебельського;
відео-монтаж із життя покійного, з коментарями голови Дирекції КУМФ Романа Вжесневського.

УСІХ ЩИРО ЗАПРОШУЄМО.

МАТЕРІЯЛИ ПРИБЕРЕЖНОЇ сторожі ЗСА свідчать, що гаїтянці підготовляються до масової еміґрації у З'єднані Стейти. Мешканці цієї країни, розташованої у Карібському морі, які зазнають політичних репресій, побудували 610 човнів, готових до відплиття, і побудують ще 107. Покликуючись на розвідчі дані Берегової охорони, фльоридська газета „Маямі Геральд" пише, що „все більше людей готові відправитися в дорогу", відчуваючи, що політика ЗСА щодо гаїтянських втікачів зміниться у зв'язку з приходом до влади у січні Адміністрації Билла Клінтона. Виступаючи недавно на пресовій конференції, Б. Клінтон заявив, що „поголовне відправлення" біженців назад, частина яких залишає Гаїті з політичних мотивів, „була помилкою" і пообіцяв „змінити цю політику".

СПРОСТОВАННЯ

З причини свята св. Михайла, у церкві св. Юра у Ню Йорку
ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ

бл. п. д-ра Богдана Макарушки

ПОЧНУТЬСЯ о год. 11-ій ранку, замість о 8-ій год.

З НАГОДИ ГІРКО ТА БОЛЮЧО ПЕРЕЖИТОЇ ПЕРШОЇ РІЧНИЦІ СМЕРТИ
мого МУЖА, БАТЬКА, ДІДУНЯ, БРАТА і ШВАҐРА

бл. п.

Володислава Маґоцького

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

26-го листопада 1992 р.
в церкві св. Юра в Ню Йорку

Горем прибита —

дружина ОЛЬГА з родиною

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

МИХАЙЛА БІГУНА

в четвер, 3-го грудня 1992 р. о год. 8-ій рано
буде відправлена

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Духа
161 N. — 5th Street, BROOKLYN, N.Y.

Просимо родину і приятелів згадати покійного у своїх молитвах

дружина КСЕНЯ зі синами

З сумом повідомляємо друзів з кол. Модржанської гімназії в Чехо-Словаччині, що 22-го серпня 1992 р. відійшов від нас на 69-му році життя, після тяжкої хвороби

бл. п.

Олександер Лінeвич

Лишив у смутку друзів і племінників в Чехо-Словаччині. Похований покійний у Фінікс, Арізона.

Ділимося болючою й сумною вісткою з друзями з Чехо-Словаччини і ЗСА, що 5-го жовтня 1992 р. на 92-му році життя відійшла від нас у вічність

бл. п.

Александра (Леся) Романченко

Залишила у глибокому смутку дочку, внуків з дружинами, правнуків і сваху.

Поховали покійну в Лос Анджелес, Каліфорнія.

———

Замість квітів на безсмертний вінок родина і друзі подарували 1,300 дол. Т-ву св. Андрія, на сиріт і голодуючих в Україні, й 1000 дол. на українську православну церкву св. Андрія Первозванного в Лос Анджелес, Каліфорнія.

Ділюся з приятелями та знайомими сумною вісткою, що 19-го жовтня, б. р., по короткій але важкій недузі упокоїлася в Бозі

моя найдорожча і незабутня ДРУЖИНА

св. п.

ЯРОСЛАВА КУЧМА

Її тлінні останки спочили в родинній гробниці на кладовищі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

———

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ЇЇ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

дня 27-го листопада 1992 р.

будуть відслужені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в таких місцевостях:

у Вест Айсліпі, у Ривергеді, в Гемпстеді, у Мангетені, в Амстердамі та у Стетен Айленді Ню Йоркського стейту, Ню Гейвені у стейті Коннектікат, а також і в Україні у патріяршому храмі св. Юра у Львові, в Підгайцях, у Сихові, у Соснові, в Угорчику, в Кінашеві, у Зарваниці та у Перевозці, войнилівського деканату.

Про молитви, за упокій душі Ярослави, просить —

о. АНТІН, муж

Модерна дентистична клініка для Патріярха М. Любачівського

Весною 1990 року світ українських греко-католиків радів із повороту Патріярха і Кардинала Мирослава І. Любачівського в Україну, до Львова, щоб продовжувати працю Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого. У пам'яті українців католиків цей день повороту Владики Любачівського до св. Юра є величавим та святочним.

Мало хто усвідомляв собі про драматичні зміни в обслузі та брак вигод для 75-річного Кардинала та співпрацівників, що переселились із Риму до Львова, особливо медичної та дентистичної обслуги.

Недавно два українські дентисти з Клівленду при помочі громади зорганізували для України, у Києві, Львові, Харкові, Чернівцях та Дніпропетровському, модерно вивінувані дентистичні кабінети. Д-р Іван Кулик та д-р Ярослав Мигайчук привезли матеріяли та вмонтували приладдя і підучили дентистичний персонал успішно їх вживати. Цей проєкт завершився великим моральним та матеріяльним успіхом.

Вістка про цей проєкт дійшла до Кардинала Любачівського, якого д-р Кулик раніше обслуговував у своєму кабінеті в Пармі. Радічи успіхом, Кардинал просив допомогти у створенні дентистичної клініки при шпиталі ім. Шептицького, де Кардинал, як також і всі співпрацівники і населення, користуються лікарською обслугою.

Вибачаючись за недогляд, обидва дентисти радо згодилися допомогти Владиці, який так багато зробив для нашої громади.

Вже розпочинається новий проєкт. Щоб влаштувати модерну дентистичну клініку для шпиталя ім. Шептицького, деякі приладдя та матеріяли вже одержано від компаній, але багато праці та пожертв ще буде потрібно.

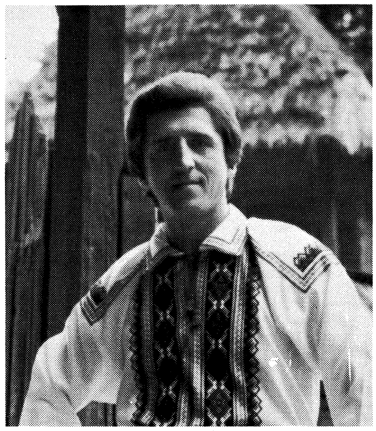
Звертаємось до всіх українців в Америці, до парафій та до громадських організацій, щоб спільно допомогти завершити цей шляхетний проєкт. Всі пожертви можна відтягнути від податків. Адреса: The Ukrainian Dental Project, c/o Cleveland Self-Reliance Credit Union, 6108 State Rd. Parma, Ohio 44134.

Наша громада вже неraз доказала свою жертвенність та громадську зрілість. Віримо, що цей проєкт не залишить вас байдужими до шляхетного діла. Коли тут ми користаємо із надбань високої медичної техніки, на Україні не мають навіть знечулення, щоб улегшити біль.

Просимо надсилати пожертви якнайскорше. Зробім проєкт шпиталя ім. Шептицького дійсністю!

Н. Н.

Ансамбль „Медікус" дав успішний концерт в Чикаґо

Мистецький керівник ансамблю „Медікус" Л. Цимбала.

У неділю, 1-го листопада ц. р., в час райдужного розквіту золотої осені, в радісний день — день незнищенної пам'яті про нашу героїчну історичну минувшину, в залі школи катедри св. о. Миколая вокально-музичний ансамбль „Медікус" зі Львова дав для української чикаґської громади свій чудовий концерт. Це вже втретє ансамбль „Медікус" відвідує Чикаґо, щоб чарівними звуками української музики Карпат та євшан-зіллям сучасної української пісні розважити українську чикаґську громаду.

Коли в програмі двох попередніх виступів ансамблю переважала музика, створена на основі фольклорного репертуару із перевагою сопілкового аком паньяменту, то цьогорічна програм суттєво відрізняється від минулих тим, що мистецький керівник, заслужений працівник культури України Левко Цимбала підібрав цікаву низку пісень, які сьогодні співають в Україні, при тім залишаючись вірним, як це сам він говорить: „українській народній пісні та музичній традиції".

З увагою та захопленням публіка прислухалася до пісень у виконанні Л. Цимбали, як: „Подаруй нам всім любов". Це пісня єднання і заклику до взаємного розуміння і любови. В піснях „Спалені мости", „Старе джерело" та „Голуба вода" оспівуються ніжні і теплі відчуття кохання. В інтерпретації Л. Цимбали романтичність та сентиментальність тих пісень в багато разів помножується.

Піснями „Далеко, далеко", „Смерекова хата" та „Осене, осене" Л. Цимбала доніс до глядацьких сердець пахощі рідної землі. Відчуття тих пахощів рідного краю були підсилені бадьорими козацькими піснями. „Запорізькі козаки" та „Козацький марш", викликаючи у слухачів не тільки піднесення, але ще й гордість за наше славне минуле.

Після концерту Л. Цимбала розповів трохи про історію ансамблю „Медікус", основне з чого хочеться тут згадати. Отож ансамбль „Медікус" існує при Львівському медичному інституті близько 30 років. Різні були часи, але його члени завжди старалися зберігати чистоту української пісні в її найкращих зразках. У важкі для української пісні 80-ті роки ансамбль „Медікус" продовжує зберігати ті притаманні цінності української пісні. Стається це завдяки підтримці ректорату Львівського медичного інституту та особистої уваги його ректора, тепер вже академіка, Михайла Павловського, чию підтримку ансамбль відчуває і сьогодні.

В порівнянні з минулим у програмі та складі ансамблю „Медікус" зайшли помітні зміни. Приглядаючись до сьогоднішнього ансамблю, треба в першу чергу вирізнити чудову та повну динамічного виразу гру на клавірному сентизаторові та й неабиякий голос нового члена Богдана Крив ка. У його виконанні бравурно прозвучали декілька пісень, зокрема „Кохана", „Кличе червона рута", а пісня „Марічко" заговорила до сердець як молодшого, так і старшого поколінь своєю традиційністю.

Ігор Баран, інший член ансамблю, це бас-ґітарист та звуковий інженер. Завдяки йому озвучення залі було приємне для вуха.

Справжньою прикрасою концерту були клясичні музичні мініятюри у виконанні скрипаля Володимира Коцюруби. Його висока технічна майстерність з відданою музиці душею і серцем викликували у слухача душевну насолоду, яка виявлялася в бурі овацій. Додаймо, що витончений скрипковий супровід тягнувся ніжною шовковою корункою через цілу програму концерту, надаючи йому музичної барвистості.

В кінці другої частини, як квітка на весні, вирізнялась пісня „Гаю, гаю, зелений розмаю", виконана акапельно Л. Цимбалою, Б. Кривком та Б. Коцюрубою. Три голоси злились в один букет чарівної мелодії, яка неслася хвилею по залі, ніжно торкаючись сердець присутніх.

Вишиваним рушником, на полотнищі якого проходив концерт, були чудово підібрані поетичні вступи до окремих пісень-точок — повні глибокої української лірики та патріотизму, які так вдало, доладу і драматично виконував п'ятий член колективу — Олег Березюк.

Овації, що ними публіка обдаровувала виконавців, були дійсно заслуженими. Ансамбль „Медікус" концертує під цю пору по більших і менших українських скупченнях міст Америки. Можуть бути члени ансамблю „Медікус" певними, що овації, подібні до чикаґських, чекають на них також в інших містах їх запланованих виступів.

Лука Костелина

Біла лілія

(Продовження зі стор. 2)

артистка так щедро дарувала людям. Але, може, саме завдяки тому, що Ольга не змогла приїхати до Коломиї на концерт, з-під його пера народилися такі саркастичні портрети поважної коломийської публіки, яка оточувала Крушельницьку на концерті, такий вбивчовикривальний малюнок „комерсу з тоастами" (бенкету з промовами), на якому патокою текли фальшиві слова любови солодкаво-патріотичної публіки до меншого брата. А ті менші браття — слуги і служниці — чекали під будинком, де був концерт, з парослями для „панства"; збиралося на дощ. „Сиділи на камінням та балакали, що дощ не завадив би і що панство пускає десь грошей, як леду...

Я не міг Крушельницькій показати менших братів, що вона мусіла слухати похвали для себе. Мусіла та й годі!"

Букет білих троянд після концерту подарує Крушельницькій від себе й від Кобилянської...

* * *

Їх поєднувала любов до життя, літератури, музики. Хоч не раз доводилося багато терпіти й страждати, зазнавати болючих ударів долі, обоє любили життя в усій його мінливості, любили свою дорогу в літературі, на якій зазнали багато радощів. Шукали взаєморозуміння, підтримки одне в одному. Були справжніми приятелями — і в житті, і в літературі. Коли з муки нашого народу у Стефаниковій зраненій душі народжувалися новели, що склали „Синю книжечку" (її можна б назвати „Чорною книжечкою"), Кобилянська одна з перших привітала появу в літературі нового могутнього таланту. Читаючи його новели, які потрясли її до глибини душі, вона в рукописах, віщувала письменникові світлу долю в літературі, перекладала їх німецькою мовою. Їхні листи — то сердечні зізнання приятелів, оповиті ніжним серпанком щирої приязні, то ліричні діялоги двох митців, які тягнулися до себе взаємно, відчуваючи потребу постійного духовного спілкування — і в товариському гурті, і наодинці одне з одним.

Важко сказати, чи до нас дійшли всі їхні листи, чи можемо докладно відповісти на всі нюанси їхніх взаємин, безумовно чистих і благородних. Хронос не робить винятків: затирає сліди як відомих, так і безіменних людей. Не пощадив час і неподиноких листів Стефаника та Кобилянської, не давши змоги відповісти в повному обсязі те, що їх поєднувало. З благовінням, як зраненого птаха, беру в руки лист Кобилянської до Стефаника від 28-го червня 1889 року з наполовину втраченим текстом: лист пошматований, з нього залишилися тільки огризки. Хто і яким чином його реставрує? Змінити те, що залишилося з листа, фізично його реставрувати можна, але втрачені частини тексту не відновити. А в тім, попробуємо реконструювати хоч те, що можна відновити.

Закінчення буде.

ПЕРША ЛЕЙДІ провела ці дні у Тексасі. Барбара Буш зустрічалася там з аґентами продажу нерухомости і підшукувала місце, де вони з Джорджем Бушем поселяться після 20-го січня, знову ставши „приватними" громадянами. У середу, 18-го листопада, Барбара Буш повернулася у Вашінґтон і увечорі зустрілася в Білому Домі з майбутньою Першою лейді Гілларі Клінтон.